

נ-3700 פנינים ב-2 הכרכים יחד

פרשת תזריע

גליון 41 -

חלק מהענינים שנידונו בספר

- תפילה בזמן המילה בשבת..... 1737
- על אלו דברים ראוי הסנדק שיכוון..... 1738
- ג' ביאורים בדברי רבינו בחיי - בהא ד'הקדים הכתוב' עולה לחטאת ביולדת..... 1746
- ביאור כמה שהקדים הכתוב עולה לחטאת - 'למקרא'..... 1747
- [סיכום דיני נגעי אדם]..... 1749
- הבהרת ה'מושלמת' מורכבת משני חלקים - בהרת + ש'פ'ם..... 1750
- טעם שחידשה התורה נגעים על 'לשון הרע' - ומדוע לא יבא נגעים גם על שאר איסורים?..... 1760
- שייכות נגעים ל'מחשבות אסורות'..... 1764

אשה כי תזריע וילדה זכר ... ואם נקבה תלד וטמאה שבועי' (יב ב)

ובמלאות ימי טהרה לבן או לבת.

צ"ב, מדוע בתחילה נקט 'זכר ונקבה' - ואח"כ כתב 'בן או בת'.

אומר 'נחל אליהו' שכל מקום שאין משמעות ל'מין' נקט 'בן או בת'.

וכן כאן לאחר ימי טהרה [בכל מקרה] מביאה קרבן.

* וכן בשור אם בן יגח או בת יגח [הדין שווה].

אשה כי תזריע (יב ב)

■ אדם 'ע"י מעשיו' קובע, האם יקדם [בחיבתו] לכל מעשה הבריה או שיתוש קדם אותו

רש"י, א"ר שמלאי: כשם שבריתו [ביום השישי] אחר כל חי, כך פירש תורתו אחר כל חי [ולכן הפרשה הקודמת [שמיני] בעניני 'תורת הבעלי חיים', ועכשיו פירש את 'דין האדם'].

והמדרש רבה, מביא פסוק אחר בתהלים (קלט): 'אחור וקדם צרתני', 'זכה' אומרים לו: אתה קדמת למעשה בראשית [ורוח אלוקים מרחפת - זה רוחו של אדם הראשון, מדרש], 'לא זכה' אומרים לו: 'יתוש קדמך'.

מסביר האור החיים: שמצד הגשמה האדם אכן קודם כל הברואים, ומצד הגוף הוא אחרון, לפיכך אם האדם 'מבטל את הגשמיות', ונמשך אחר החלק הרוחני, הרי הוא קודם לכל - אך אם 'לא זכה' והרי הוא הולך אחר הגשמיות, אומרים לו: 'יתוש קדמך'.

אשה כי תזריע (יב ב)

יש שתי גמרות: א. (גדה טז): שמלאך הממונה על ההריון שואל האם לעשותו גבור, חכם, עשיר או הפוך. ב. (נדרים לח): אין הקב"ה משרה שכנתו אלא על גבור עשיר וחכם.

לפיכך מסביר הגר"ח מבריסק: נאמר לירמיה (ירמיה א): 'בטרם אצרך מבטן ידעתך ובטרם תצא מרחם הקדשתך', דהיינו [אמר הקב"ה לירמיה]: 'יצרתך' עם התכונות הראויות לקבל נבואה.

וביום השמיני ימול בשר ערלתו (יב ג)

■ אפשר שאיסור מילה בשבת - הוא משום מחתך

בגמ' (שבת קלב): 'ביום השמיני' אפילו בשבת.

בפשטות נוקטים ש'איסור מילה בשבת' משום 'חובל', ושואלים: א. הלא מלאכה שאצל"ג [שאינו צריך הדם], ולמאי איצריך קרא [להתיר מילה]. ב. לשיטת הר"מ ש'חובל' משום 'מפיק' א"כ צריך להוציא 'הרבה דם' כשיעור גרוגרת [שיעור שלא קיים במילה].

א"ק, וצ"ב אמאי לא אמר שהוא 'מחתך' שמכוון לעשות חיתוך העור בשווה סביב סביב.

ובמלאות ימי טהרה תביא כבש (יב ב)

■ אשה לא רוצה ללדת, תינח [שאינה מצווה בפור'] - אבל שנשבעת 'לבטל המצוה', צריכה כפרה

שאלו תלמידיו את רשב"י: מפני מה אמרה תורה יולדת מביאה קרבן, אמר להם מפני שקופצת ונשבעת שלא תזקק לבעלה.

א"ק, ומה רע בכך?! הלא אינה מצווה על פור'?

וי"ל דמ"מ כשיולדת מקיימת מצווה, והחסרון הוא שהיא 'נשבעת' שלא לעשות מצוה.

וא"ת בלא"ה לא חל שבועה שהרי משועבדת לו, ויכול להפר לה? א. כשלא הפר. ב. משועבדת לתשמיש אבל לא ללדת [ויכולה לשתות כוס של עיקרין].

זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה (יב ב)

מקשים, מדוע מסיימת התורה 'זאת תורת', והלא בפסוק שאחר זה ממשיך להביא עוד דין השייך לענין [יולדת עניה].

א"ק, וי"ל [בהקדם] לפי שמצאנו כאן 'חטאת נדירה' - שבאה חטאת מהעוף, הגם שהבעלים של הקרבן הוא עשיר [משא"כ בשאר חטאת העוף שרק דל ש'אין ידו משגת', רשאי להביא מהעוף], וס"ד שאם תחפוץ 'יולדת עשירה' להביא כבשה - תבורך, לכך סיים הכתוב 'זאת תורת היולדת' שאין רשות לשנות.

ואם לא תמצא ידה די שה (יב ח)

■ קצת טעם: מדוע יולדת 'עשירה' מביאה עוף לחטאת - מה שלא מצאנו בשום חטאת אחרת

הנה ביולדת [עשירה] מביאה כבש לעולה, ועניה עוף] אך חטאת מביאה [גם עשירה] בן יונה או תור לחטאת [כמו עניה], א"ק, וצ"ב, מדוע עשירה לא תביא כבשה לחטאת?

ואפשר לומר [בהקדם]: שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה יולדת מביאה חטאת? אמר להם שבשעה שיולדת נשבעת שלא תלד עוד [ע"כ]. ויש לומר: שעל חטא כזה 'קטן', מספיק קרבן עוף.

ובטעם זה יתורץ גם מדוע עולה קודמת, [מובא בהמשך].

ולקחה שתי תורים או שני בני יונה (יב ח)

■ התור של העולה [המוקטר כולן] - משלים את התור של החטאת [לפי שבחטאת אין חלק נקטר כלל]

הגמ' (כריתות כא) מצריכה לימוד ל'עולת העוף' שאינה קריבה בלילה, ושואל הרשב"א (ס' רעו): מדוע צריך לימוד לכך, מאי שנא מכל הקרבנות אשר כתוב בהם 'ביום צוותו' ללמד שאינם כשרים אלא ביום? ולפיכך נראה לי להגיה הגמ' [ע"כ הרשב"א].

והמשך חכמה תירץ [ע"פ יסוד של האבן עזרא*]: שבררך כלל יש למזבח [מלבד הדם] גם אכילת מזבח [אימורים], אבל ב'חטאת העוף' אין למזבח אלא דמה, ואיה חלק הנקטר למזבח? והתשובה היא: שלכך בא העוף השני [עולה], שהוא נקטר כולו ע"ג המזבח [ע"כ האבן עזרא].

[ממשיך ה'משך חכמה'] והנה 'הקטרת אימורים' כשרה כל הלילה, וס"ד שיהי' אף עולת העוף [שכל מטרת הבאתו היא כנגד האימורים הנקטרים], להיות נקרכת בלילה [כפי הדין שאימורים נקטרים כל הלילה], לכך הצריכה הגמ' לימוד

מיוחד לעולת העוף שאינה קריבה בלילה.

ולפי' מיושבת עוד שאלה, שהגמ' אומרת (חולין כא): שאין קונים חטאת העוף ועולת העוף מכסף מעש"ש, ותמהים התוס' שם: מאי ס"ד שיקנו 'עולת העוף' מכסף מעש"ש, והלא מעש"ש נועד לאכילה? ואמר המשך חכמה, שלפי שביארנו ש'עולת העוף' משמש להתיר את החטאת לאכילה, ס"ד דלהוי כקנקנים.

אגב - על זה יש סיפור שחלם המשך חכמה, שהרשב"א בעולם האמת אמר עליו: שהוא כיוון לאמיתתה של תורה יותר ממני.

* היסוד של האבן עזרא נאמר (והובא לעיל 1667) אצל 'טומאת מקדש' (ה ז): שעשיר מביא כשבה לחטאת ואילו עני מביא שתי תורים, וצ"ב, מדוע עשיר מביא רק חטאת [כשבה], והעני מביא חטאת ועולה? והתשובה היא [ביסוד דלעיל]: ש'עולת העוף' במקום 'אימורי העשיר' באה.

והסגיר הכהן את הנגע (יג ז)

אין ימים אלו בגדר 'ספק', אלא הוא טמא בוודאי [אפי' לא יאירע בו המשך של אחד מג' סימנים המביאו לידי החלט] (גמ' מגילה ח).

א"ק, ואפשר שטמא לא מחמת הנגע [דא"כ מדוע פוטרים אותו כעבור שבועיים], אלא עצם הדבר שהוא נחשד על נגע [מחמת הו"א שהוא מצורע], מחמת 'חשד' זה ראתה התורה לטמאותו. אגב - ידוע הסיפור על אחד מגדולי שהכה את בנו, על שמועה שעשה דבר שאיננו ראוי, אמר לו הכן: אבא! תאמין לי שלא עשיתי זה, אמר לו אביו: עוד רצית שזה יהי' נכון?!

והסגיר הכהן את הנגע (יג ז)

■ מהו 'והסגיר' - איך מסגירים נגע, אצל אדם ואצל בתיים מה הוא 'הסגיר': הנה אצל בתיים, ודאי פירושו ש'יסגור את הדלת' (ראה חולין י', נדרים נ"ו).

ומהו 'הסגיר' אצל אדם, רש"י עה"ת כתב, סוגר אותו בבית / מהר"מ משמע (ע"פ המשנה אחרונה) ש'הסגיר', הוא 'פסק הכהן' שצריך להמתין עם הנגע ז' ימים / והרא"ש פ' שעושה סימן סביב הנגע לידע אם פשה. [אבל אצל 'נגעי בתיים' גם הרא"ש כתב, שסוגר הבית].

שו"ר דעת זקנים, שכתב בטעם ההסגר: כי האדם הרואה את הנגע בכל שעה אינו מבחין אם יפשה ויגדל.

א"ק, ולכאורה כוונתו על 'בעל הנגע' [שהוא נאמן לומר לכהן אם פשה], וכאשר יהי' הנגע על ידו [לאפוקי על גבול], צריך לכסות הנגע עם מטלית וכדומה, כדי שיוכל להכיר ולומר לכהן אם פשה.

אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת ... והובא אל הכהן (יג ט)

■ מה הלשון במצורע 'והובא', והאם חייב המצורע לילך לכהן מיד בתחילת הנגע?

מהו לשון 'והובא' אומר האבן עזרא: 'אף שלא ברצונו', כי הרואה בו אחד מסימנים האלו יכריחנו שיבוא.

א"ק, עדיין לא מוכח שדעתו של הראב"ע לחייבו במ"ע, דאפשר לומר: שהרואה יביאנו 'לטובתו', שלא תגבר עליו 'הצרעת'.

וברמב"ן משמע שאינו חייב ללכת לכהן, ראה מנ"ח (מ' קמ"ט הערה כד).

* וא"ת בפשיטות שאסור לדחות קיום המצוה? לאו מילתא דפשיטא הוא, דאטו מי שיש לו מעש"ש חייב להעלותו מיד לירושלים, ומי שיש לו מילה עושה זה מיד בנץ?!

וראה גמ' (מו"ק ז), דאיכא פלוגתא: דלרבי רשאי לדחות, ולר' יהודה רק חתן ורגל רשאים לדחות.

והובא אל הכהן (יג ט)

■ למה תלת התורה 'טומאת וטהרת נגעים' בפה הכהן - והלא בטרופות ונבילות אינו תלי בפה של הרב

מדוע נתנה התורה כח לכהן לטמא ולטהר בפיו? והלא יפה ה' לתלות הדבר במציאות, וכי למשל במאכלות אסורות תלוי אם הרב אומר שזה כשר או טרף?

תשובה [נחל אליהו]: לפי שהמדבר לשון הרע אומר: וכי מה בסך הכל עשיתי? רק דיברתי, לפיכך לימדה התורה את 'כח הלשון' [ע"י שיהא המצורע תלוי במאמרו של הכהן].

אמנם לא לגמרי תלוי [המצורע] בכהן - שכן כתב הר"מ (טומאת צרעת פ"ה ה"ג): כהן [שפסק שלא כדיון] טימא הטהור וטיהר הטמא, לא עשה כלום. שנאמר: 'טמא הוא וטמאו הכהן' / [אבל מאידך] גם לאחר שטהר מהצרעת, אינו טהור - עד שיאמר לו הכהן: 'טהור אתה'.

איש צרוע הוא טמא הוא טמא יטמאנו הכהן בראשו נגעו (יג מד)

והנה בינתיים [כל עוד לא הגיע החלק השני - פסיון או מחיה], הרי הוא 'מוסגר' בלבד.

א"ק, וצ"ע טובא, דכמה וכמה נגעים הוזכרו קודם, ו'מעולם', לא קרא הכתוב ל'מוסגר' - טמא [כי אם למוחלט], ומ"ש כאן? ועוד שחזר הפסוק ג' פעמים 'טמא' 'טמא' 'טמא'?

ובינתיים אין לי תירוץ כי אם ע"פ דרך המוסר, ונקדים: שמקום הנגע מעיד על מקום הפגם*

ומהשתא י"ל שאם הוא פגום ב'מחשבות אסורות', הגם שהוא עדיין בהסגר ולא מוחלט, כבר קורא לו הפסוק 'טמא' 'טמא' 'ג"פ', שמטמא את 'משכן מקום הנשמה'.

* כפי שהובא בנפח"ח (שער ד פ' כ"ט).

וטמא טמא יקרא (יג מה)

■ הר"מ חידש שהמצורע אסור לכבס בגדיו

מדיני המצורע (ר"מ פ"ה ה"ו): ראשו מכוסה, ועוטה על שפם, ופורם בגדיו, ומודיע העוברים עליו שהוא טמא, ומותר באשתו [ומה שאנו יודעים שמצורע אסור באשתו, [לפי הר"מ] היינו בימי ספרו' - אלו 'שבעת הימים' לאחר שהלכה הצרעת.

עוד הביא הר"מ: שאסור בכביסה ובתספורת, והנה תספורת מפורש בקרא: 'ראשו יהיה פרוץ', אבל תכבוסת מנ"ל [והב"י לא הביא מקור לזה], וכנראה הוא מ'דין אבלות', [א"ק, ומסתבר שהי' המצורע מכבס הבגדים, אלא שהי' נותנם לאחר ללובשם מעט, כדי שלא ילבשם מכובסים].

וטמא טמא יקרא (יג מה)

■ תפילת החולה על עצמו - או תפילת אחרים

בגמ' (שבת סז, סוטה לב) איתא: 'וטמא טמא יקרא', שיודיע צערו לרבים, כדי שיבקשו עליו רחמים.

שואלים (רבי יונתן איבשיץ, ועוד) מדוע צריך לרבים שיתפללו, ומאי שנא מכל חולה, שאמרו חז"ל (בראשית רבה נג יד): יפה תפילת החולה על עצמו יותר מתפילת אחרים עליו, והיא קודמת להתקבל. (רש"י בראשית כא יז).

אומר החפץ חיים (שמירת הלשון ז): בשם הזהר, לפי שתפילתו אינה מתקבלת שהרי טמא את פיו! [ה'לשון פגום', ואין קטיגור נעשה סניגור].

ובהיפוך [כאשר שומר את פיו] מובא בשם האריז"ל, שאם ישמור אדם על קדושת פיו [לא יחל דברו] - אז תפילתו תקובל 'ככל היוצא מפיו יעשה'. והוא רמוז בכתוב (במדבר ל ג): 'לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה'.

הפטרות תזריע

■ כששאל אלישע את גיחזי היכן היה? ענה: 'לא הלך עבדך אנה ואנה' - 'פיו הכשילו' דלבסוף אכן נעשה 'מוסגר' ומוחלט

ו'יאמר לא הלך עבדך אנה ואנה' (מלכים ב' ה, כה), כך ענה גיחזי לאלישע ששאלו: מאין באת? ובהמשך: (פסוק כז) 'וצרעת נעמן תדבק בך ובזרעך לעולם ויצא מלפניו מצרע כשלג'.

א"ק, נראה שיש כאן, 'פיו הכשילו', דבמצורע הדין הוא 'והסגירו הכהן שבעת ימים', ופרש"י 'בבית אחד יסגירנו' - ואף כאן אמר גיחזי: 'לא הלך עבדך אנה ואנה'.

ואף אם תאמר שנעשה מוחלט מיד [מצורע כשלג עם שער לבן], מ"מ מרחיקים המצורע מן הבריות, כדי של יטמא הטהורים.

[המורשג 'פיו הכשילו' מצאנו: בדתן ואבירם, שאמרו 'לא נעלה', ואמרו חז"ל: 'פיהם הכשילם' לומר: שאין להם עליה - אלא ירידה].

להנצחות ובכל עניני הספר:

אימייל: 6916645@GMAIL.COM

כ-3700 פנינים ב-2 הכרכים יחד

פרשת מצורע

גליון 42 -

חלק מהענינים שנידונו בספר

- מי שספרו עליו לשה"ר, עשה את 'עסקת חייו', וזוכה בכפליים:
א. מקבל את המצוות שעשה המספר. ב. העבירות שעשה נופלים על ראש המספר... 1769
- רמב"ן: אין המצורע רשאי לדחות את טהרתו ולהשאר בטומאה - אלא חייב להטהר מיד... 1770
- מדוע אין נוהגים דיני טומאת נגעים בזמן הזה - כאשר נופל על אדם נגע... 1771
- כאשר הדור פרוץ בלה"ר - מדוע לא רואים אלפי אנשים מנוגעים... 1772
- האם כל 'ציוה הכהן' הוא בדווקא... 1773
- ב' ציפורים - לרמז 'החיים והמוות נתתי לפניך'... 1774
- מדוע מצורע טובל ביום הראשון לאחר תגלחת וציפורים הלא נשאר טמא?... 1777
- האם עשיר שבישום אופן' לא יכול להביא 'קרבן עשיר' - יכול להביא 'קרבן עני'?... 1782
- האם מפנים מהבית המנוגע - גם עצים וקנים... 1786
- 'בעל יסורים' - כדאי לו לקבל על עצמו 'דקדוקי מצוות', יותר מאשר עד עתה... 1789

◀ ושילח את הציפור על פני השדה (יד ז)

■ אפילו חרב חדה מונחת על צוארו... אל יתיאש מן הרחמים

א"ק, אומרת הציפור: צוד צדוני, שחטו את חברתי, ואף אותי ביקשו להרגני ע"י שהטביעוני במים ובדם [הציפור השחורה], ועוד נמלך הכהן לענות אותי בטרם יהרגני, וטלטל אותי שבע פעמים בחזקה, ולפתע 'חסדי ה' כי לא תמנו', נפתחה ידו וברחתי ממנו על פני השדה...

ולמדנו מכאן: א' לא להתיאש. ב' לא תמיד היית בסכנה וניצלת, כי לעיתים כלל לא נגזר עליך למות, [אם כי: כאן שני הציפורים היו מעיקרא ראויים להשתלח כמו למות].

◀ מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן (יד ו)

■ מי שלוקח חותמת של 'חוטא' - הוא גם חוטא וגם טיפש

שנינו בשקלים: ד' חותמות* היו במקדש וכתוב עליהם עגל, זכר, גדי, חוטא, אומר הקה"י: [מהא שהיו מבזים אותו 'גם בשעת הכפרה', שתחת לתת לו חותמת של ד' לוגין, כתבו על חותמתו 'חוטא'] למדנו עד כמה חמור החטא של לה"ר, ולכך שבים ומזהירים אותו גם ב'שעת תיקונו', לבל יחזור לסורו.

א"ק, אם כי שנים רבות נפלאתי, מילא הוא מצורע - אבל למה הוא צריך להיות טיפש!

שיקנה חותמת של [עגל] ג' לוגין ועוד חותמת של [גדי] לוג אחד [ולמה לו להתבזות עם חותמת של 'חוטא'].

ואולי אין מוכרים 'נסכי גדי' אלא 'סט שלם' [שמן יין וסולת], וכאן אין צריך לו אלא 'לוג שמן' למתן בהונות, ומ"מ יכול להביא מביתו.

* כך היו קונים נסכים [שמן יין וסולת] במקדש: בלשכה אחת היו מקבלים 'תלושים' [בל' המשנה 'חותמות'], ואחר ה' הולך עם התלוש [החותמת] ללשכה אחרת ומקבל הכמות בהתאם לחותמת שהיתה בידו.

◀ ולקח הכהן את הכבש האחד והקריב אותו לאשם (יד יב)

רש"י יקרבנו לתוך העזרה לשם אשם*, א"ק, ודין זה לא מצאנו בשום מקום**.

א"ק, ונראה דכאן מיירי שהביא ב' כבשים [אשם ועולה] סתם, ולא פירש איזה מהם למה, ואמר הכתוב: שלא יביא חולין לעזרה, אלא כשימשכנו יעשה זאת לשם מה שהוא.

* וע"כ 'יקרבנו' לאו שחיטה הוא, שהרי כתוב אחר (יג) כך 'ושחט את הכבש' [שפ"ח].

** אמנם מצאנו [בתחילת ויקרא] בהרבה קרבנות לשון 'והקריב', אלא שלא מצאנו שיש לעשות 'הבאה' לשם הקרבן.

◀ ומיתר השמן יתן הכהן על דם האשם (יד יז)

בנין שלמה [ר'] שלמה הכהן מוילנא, ואילו אצל מצורע עני כתיב על 'מקום דם האשם', והיינו משום (זבחים מד): שמביא

אשמו היום ולוגו [לוג השמן] לאחר עשרה הימים, ובדרך כלל עני הוא שעושה כך [מחמת חסרון כיס], לפיכך כתיב בעני: 'מקום דם האשם', שכבר נסתלק הדם.

◀ כי תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם (יד לד)

■ 'כי תבואו אל ארץ כנען' - מה נלמד מן המילים 'אשר אני נותן לכם' החדיד"א, צ"ב: מהו הלשון 'אשר אני נותן לכם'?

א"ק, ויש לתרץ [בהקדם]: א. גבי 'ביכורים' כתיב: 'אשר נתת לי ה' - ודרשינן (ירושלמי): 'ולא שלקחתי מעצמי' ולכך נחלת בני גד פטורה [מביכורים] / ואפשר שכשם שאין נגעי בתים בחול - כך אינם נוהגים בנחלת גד וראובן.

א"ק, עוד יש לתרץ, ב. כתב רש"י [כאן]: שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היו האמורים מטמינים זהב בקירות, והנה ב'ארץ ישראל' ידעו האמורים שישאל יטלו אותה מהם, לפיכך הטמינו את מעותיהם בקירות - אבל בנחלת בני גד לא חששו, כי מנ"ל לדעת שיבקשו בני גד נחלה זו [לפיכך לא חששו להטמין]. וזה שאמר: 'אשר אני נותן לכם', כלומר אימתי נגעים 'בשורה טובה היא לכם', רק בחלק 'אשר אני נותן לכם', ולא שנטלתם מעצמכם.

◀ ונתתי צרעת בבית ארץ אחוזתכם (יד לז)

■ איך אפשר לצפות מ'הבעלים' של בית המנוגע, שיעשה תשובה - הרי הוא יתלה ויאמר: שבוודאי מן השמים רוצים לתת לו מטמון

רש"י, בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמורים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם במשך כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותן הבית ומוצאן.

א"ק, והנה ב'כל מקום' דכתיב: 'והסגיר את הנגע שבעת ימים', בפשיטתו ניתן לו 'הסגר שבוע' כדי שיהרהר בתשובה במשך ז' ימים, וצ"ב [דכאן ב'נגעי בתים'], יאמר 'בעל הבית', שמסתמא הקב"ה רוצה לתת לי מטמון*? [וכיצד יחזור בתשובה?]

ואולי המטמון לעולם לא יבוא בצד של 'בעל הנגע' אלא בצד של שכנו, דהלא כשחולצים האבנים, גם הבית ש'בצד השני של הקיר' נפגע, ואת המטמון ימצאו בצד של השכן.

* אין לומר שכאשר יראה ש'אין מטמון', או אז יבין שמתכוונים להודיע לו שיחדל מלשה"ר, שהרי את ה'אין מטמון' הוא רואה רק בשלבים מאוחרים, אבל ב'שלב של ההסגר', אין שום 'חליצת אבנים'.

◀ כנגע נראה לי (יד לח)

איתא במס' נגעים, שאפי' ת"ח לא יאמר לכהן בודאות: 'נגע יש לי בבית' - אלא 'כנגע'.

א"ק, וטעם שנאמר דין זה [של 'צורת האמירה'] דווקא לגבי בתים, דבאדם ובגד אינו צריך לדבר, אלא מראה [את ידו ובגדו] לכהן.

◀ **לקח... שתי צפרים ... ושחט את הצפור האחת** (יד מט ו)
ובמס' נגעים אמרינן: 'נשפך הדם ימות המשתלח', וכתבו המפרשים: יניח לציפור למות [מעצמה].
וא"ק, וצ"ב בשלמא גבי שעירים [דיו"כ] אינו יכול להורגו, לפי שהיו 'מטיל מום בקדשים' - אבל 'ציפור משתלחת', מדוע לא יהרגנה.

◀ **וכל בגד וכל עור וגו' (טו יז)**

(כלים א א): אבות הטומאה השרץ והשכבת זרע וטמא מת.
א"ק, צ"ב מה 'תקוות אנוש', אחר שיצירתו מ'אב הטומאה' [הגע עצמך שהי' אדם נוצר מ'עכבר'].
ואפשר שאין טמא אלא אותם חלקים שלא זכו להיפך לוולד*, אבל החלק שנוצר ממנו הוולד אכן הוא טהור.

* שהרי כל טומאה באה בביטול החיות: מת, נבלה, שרץ. וגם ש"ז לח שמטמא [הגם שאינו מת עדיין, שראוי להזריע], אפשר משום שסופו לאיבוד.

◀ **ולאיש אשר ישכב עם טמאה (טו לג)**

מדוע סיים הפרשה בדבר רע [עבירה]?

ת. אין כאן עבירה, [כי צריך לדעת] שאע"ג שנדה הטובלת בערב מותרת לבעלה מיד, אבל מ"מ אסורה בתרומה עד למחרת אחר השקיעה [טבולת יום ארוך], וא"כ הפסוק איירי בכה"ג, ואמר: שאם שכב [בהיתר גמור] עם נדה ש'כבר טבלה ומותרת לו' - מ"מ נאסר בתרומה [כמזה].

א"ק, והי' מקום לומר א. שדין 'בועל נדה' התחדש רק בטומאת נדה לבעלה, ומאחר וכבר מותרת - אין כאן טומאה לבעל. והראי' [שזה גדר של דברים שבינו לבניה] שהרי בשאר טומאות לא התחדש דין 'בועל טמאה' [כגו'] אשה שהיא 'טמא מת'.

ספירת העומר

◀ **תספרו חמישים יום**

■ **ספירת העומר, אל היום הנכסף [יום מתן תורה] - והלא יכול ללמוד עתה?!** [גם ביום אחד לעומר]

כתב החינוך במצות ספירת העומר (מצוה שו): נצטוינו למנות ממחרת הפסח - עד יום מתן שבועות, להראות בנפשנו החפץ הגדול אל היום הנכבד ... כעבד ישאף צל, וימנה תמיד מתי יבוא העת הנכסף.

א"ק, ושנים רבות נפלאתי, למה צריך לחכות ליום הנכבד, הלא יכול עתה תיכף ומיד - להוציא גמ' מהארון וללמוד?

שו"ר: ר"ן (סוף מס' פסחים) מביא מדרש: בשעה שאמר להם משה לישראל (שמות ג יב): 'תעבדו את האלקים על ההר'... אמרו לו: אימתי עבודה הזו? אמר להם: לסוף חמישים יום, והיו מונין הימים כל אחד לעצמו, מכאן קבעו חכמים לספירת העומר.

וא"כ נמצא שהספירה עתה היא זכר לספירה שחיונו ביציאת מצרים למ"ת, וכל אחד ספר לעצמו.

◀ **מדוע אין ברכת 'שהחינו' על מצות הספירה**

א"ק, מדוע אין אומרים שהחינו על מצות ספירת העומר? מילא בתחילת הספירה אין אומר שהחינו, שמא ישכח [לשיטות: שכל הימים מצוה אחת היא], אבל לפחות כשזכינו להגיע ליום האחרון [בלי לשכוח] וכי לא ראוי שנאמר שהחינו? [ויברך ב' ברכות על הפעם האחרונה].

ופשוט הטעם שביום האחרון, אין כאן 'מצוה חדשה' שיברך עליה. [אמנם הנוסח מתאים: ששמח שהצליח להגיע ליום אחרון, אבל לא על 'גגון זה' תקנוה ברכת שהחינו].

ואכתי צ"ב אמאי לא יברך שהחינו ביום הראשון, מאי אמרת, דילמא ישכח, א"כ גם 'ברכת המצוה' [אקב"ו על ספירת העומר] לא יברך?

תשובה: ה'בעל המאור' (סו"פ ערכי פסחים) אומר: משום שהוא זכר לחורבן בית המקדש, ודבר של 'עגמת נפש' לא תיקנו שהחינו [כן נראה כוונת דבריו].

וא"ת והלא אף לולב הוא זכר למקדש? תשובה: ביום ראשון הוא דאורייתא [ולא משום זכר], מאי אמרת חל יום ראשון בשבת, הלא מברכים שהחינו ביום השני, ויום שני אינו אלא זכר למקדש? תשובה: 'לא פלוג', היינו הואיל וכשחל יום

ראשון בשאר ימים [שלא בשבת] הוי מדאורייתא, לכך אף כשהוא מדרבנן - מברכים שהחינו.
ויש עוד תירוץ [ראה בספר 'פרשת השבוע'].

◀ **אקב"ו על ספירת העומר.**

■ **מדוע נוסח הברכה על העומר [שכבר עבר] - ולא על 'שתי הלחם' שהמצוה עדיין לפנינו?**

א"ק, העומר 'עבר חלף לו', ואינו אלא 'נקודת ציון' של תחילת הספירה, וימי הספירה הם 'עבור העתיד': 'הקרכת שתי הלחם*', ומדוע מזכירים הברכה על 'העומר' [וכי לא יותר טוב לברך: 'היום יום אחד לשתי הלחם']? **

מתוך המגו"ש: שהכל 'חבילה אחת' [על 'חידוש התבואה'], המתחלת בעומר - 'שעורים' [להתיר להדיוט] - ומסתיימת ב'שתי הלחם' 'חיטים' [להתיר לגבוה].

* כדכתיב (ויקרא כג): 'תספרו חמישים יום והקרבתם'.

** ואין זה שאלת החינוך, השואל: מדוע לא מונים ביום הראשון: היום 49 יום, ביום השלישי: היום 46 יום, [לפי מנין הימים הנותרים].

◀ **שבעה שבועות תספור לך**

■ **מדוע אין סופרים ממחרת הפסח [ביום הראשון] - שהם שבוע אחד לעומר**

הגר"ח, נשאלתי מדוע אין סופרים ביום הראשון את השבועות [כגון: היום יום אחד שהם שבוע אחד לעומר]*.

א. א"ק, ונראה שאין השבוע 'דבוקה' אחת - אלא הוא 'שבעה ימים', ועד שלא מסתיים השבוע אין מה לספור.

וכן בספירת יובל: 'וספרת לך שבע שבתות שנים שבע שנים שבע פעמים', הרי שהודיע הפסוק: מה הוא 'שבתות שנים' = 'שבע שנים'.

ב. והגר"ח תירץ: דהטעם הוא משום דיוק הפסוקים, הכי: במצות ספירת ימים, כתיב (אמור כג טו): 'תספרו חמישים יום' [הקדים מילת 'תספרו'] - ובמצות ספירת השבועות כתיב (פ' ראה טז ט): 'שבעה שבועות תספור לך' [מילת תספור לבסוף].

* מה תאמר, שעדיין לא נשלם השבוע, הלא סופרים 'יום אחד' בתחילת היום.

◀ **פסקו מלמות תלמידי ר"ע**

(רמ"א או"ח תצג) **מסתפרים ביום ל"ג בעומר** ומרבים בו קצת שמחה, שביום זה פסקו מלמות תלמידי ר"ע.

שואלים מה השמחה שפסקו למות, והלא לא נותר מהם איש? י"א, שר"ע ניצל. וי"א. שנסתלק חרון אף שהי' בעולם.

◀ **רשב"י - 'מאד נתעלה' - אחר צער המערה**

גיד הנשה בהנאה / מחלוקת ר"י ור"ש והלכה כר"י דמותר / וכתב הרמ"א, דראוי לחוש לדעת ר"ש הואיל ואיתא בזוהר כוונתה / ושואלים וכי מי זה הזוהר - ר"ש? ! אז מה עשינו?

מתרצים, 'זוהר' היינו חיבור שנעשה אחר צער המערה, שמאד נתעלה ר"ש בלימודו במערה.

☆

[הכי איתא בגמ'] (שבת לג) [כשיצאו מן המערה] רבי פנחס בן יאיר חתניה [של רשב"י] יצא לקראתו, והכניסו לבית מרחץ, והי' מתקן ומחליק את בשרו, ראה שיש בקעים וסדקים מחמת החול [שהי' קובר בו את גופו], הי' רשב"י בוכה והיו דמעות עיניו נופלות על הסדקים ומכאיבים לרשב"י [רש"י, שהדמעות מלוחות ומכאיבות המכה], א"ל [רשב"י] אוי לי שראיתך בכך! א"ל [רשב"י] אשריך שראיתני בכך! שאילמלא לא ראיתני בכך [בצער המערה] - לא מצאת בי כך [שנתעלה בתורה] דמעיקרא כי הוה מקשי ר"ש בן יוחי קושיא הוה מפרק ליה ר' פנחס בן יאיר תריסר פירוקי לסוף כי הוה מקשי ר"פ בן יאיר קושיא הוה מפרק ליה רשב"י עשרין וארבעה פירוקי.

להנצחות ובכל עניני הספר:

אימייל: 6916645@GMAIL.COM